

Radnički stanovi

Član 157.

Veća poduzeća, koja se ne nalaze u blizini naseljenih mjesta ili u blizini mjesta gdje ne postoji mogućnost stanovanja većeg broja radnika koji dolaze iz udaljenih mjesta, obavezna su da za svoje radnike podignu zdrave i udobne stanove (barake).

U zajedničkim spavaonicama za svaku osobu koja u njima spava mora da otpadne najmanje 10 m² prostora. U jednoj prostoriji ne može biti smješteno više od 20 radnika. Ove prostorije moraju biti najmanje 2,6 m visoke. Podovi ovih prostorija moraju biti od materijala koji se daje lako čistiti i prati. Svaka osoba u zajedničkim spavaonicama mora imati zaseban krevet sa potrebnom posteljinom.

Poduzeće je dužno da posteljinu zajedničkih spavaonica održava u čistom stanju povremenim pranjem. Slama u slamaricama mora se promijeniti najmanje jednomput godišnje, a prema potrebi i više puta. Prostorije u kojima se spava ne smiju biti prenatrpane nepotrebnim stvarima i ne smije se u njima držati nikakav alat ili građevni materijal. Čišćenje i pranje prostorija za spavanje mora se obavljati redovno. Za vrijeme jače hladnoće prostorije za spavanje moraju se grijati.

U blizini radničkih stanova mora biti dovoljno zdrave i pitke vode. U zajedničkim spavaonicama na svakih 6 osoba postaviti će se po jedan umivaonik, a na svakih približno 30 osoba po jedan propisno podignuti tužnik.

Uz radničke stanove treba da postoji posebna prostorija za kupanje, računajući jedan tuš za najviše 25 radnika.

Uz radničke stanove treba da postoji zajednička prostorija za pranje rublja, a po potrebi i prostorija za dezinfekciju.

U slučaju da se u radničkim stanovima i zajedničkim spavaonicama pojavi gamad ili štetočine imaju se poduzeti potrebne mjere da se iste unište.

Uz radničke stanove sa zajedničkim spavaonicama treba da postoji i zajednička kuhinja sa trpezarijama za pripremanje i uzimanje hrane.

XIII. ZAVRSNE ODREDBE

Član 158.

Gradnje koje su započete prije stupanja na snagu ovog pravilnika imaju se u što kraćem roku postepeno uskladiti s ovim propisima.

Rokove za postepeno ispunjavanje propisa ovog pravilnika na već započetim gradnjama određivat će nadležni inspektori rada, vodeći pri tom računa o objektivnim, materijalnim i tehničkim mogućnostima.

Član 159.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Br. 7134

Beograd, 14. svibnja 1947.

Ministar rada,
Vicko Krstulović, s. r.

368.

Na temelju čl. 15. Zakona o inspekciji rada propisujem

P R A V I L N I K

O HIGIJENSKIM I TEHNIČKIM ZAŠTITNIM MJERAMA PRI RADU KUDELJARAMA

I. MOČENJE KONOPLJE

Član 1.

Konoplja se može močiti jedino u bazenima sagradenim u tu svrhu. Zabranjeno je močiti konoplju u barama ili bilo kakvoj drugoj stajaćoj ili tekućoj vodi.

Član 2.

Zidovi bazena za močenje konoplje moraju biti potpuno obloženi materijalom koji će sprečavati svako odronjavanje zemlje stvaranje blata i mulja u bazenima.

Pod bazena za močenje konoplje mora biti tako izgrađen da konoplja koja se moči ne može doći u dodir sa zemljom na dnu bazena. U tu svrhu pod bazena mora se pokriti ciglama ili betonirati.

Pod bazena za močenje konoplje ima biti izgrađen pod blagim nagibom sa žlijebom i otvorom na najnižem dijelu bazena radi ispuštanja vode i sa prelivom na gornjem rubu površine vode za odliv suvišne vode.

Član 3.

Pjena i druga nečistoća koja se u toku močenja konoplje sakuplja na površini vode ima se prije ispuštanja vode iz bazena skupiti i izbaciti iz bazena, kako bi se spriječilo da pjena sa nečistoćom na konoplji dospije u kudeljaru.

Član 4.

Za vodu koja se ispušta iz bazena primjenjivat će se propisi o otpadnim vodama.

Član 5.

Za močenje konoplje treba upotrebljavati čistu vodu. Zabranjeno je upotrebljavati vodu u kojoj je već močena konoplja.

Član 6.

Rad oko slaganja konoplje u bazenima radi močenja i rad oko vadenja konoplje poslije močenja, dozvoljen je samo ako je voda iz bazena potpuno ispuštena.

Pritiskivanje konoplje u bazenima dozvoljeno je jedino sredstvima koja ne zagađuju i ne prljaju vodu.

Član 7.

Radnici zaposleni na vadenju močene konoplje iz bazena moraju biti snabdjeveni gumenim čizmama i nepromotivom odjećom (ogrtačem).

Član 8.

Bazeni za močenje, kao i mjesta za sušenje konoplje poslije močenja, moraju biti što dalje od naseljenog mjesta, a najmanje 100 m od same kudeljare.

II. PRERADA KONOPLJE

Radne prostorije

Član 9.

Ložište parnog kotla mora biti odvojeno požarnim zidom od ostalih radnih prostorija u kojima se prerađuje konoplja ili smješta kudelja. Eventualni pomoćni prolazi u požarnom zidu imaju biti snabdjeveni željeznim vratima.

U dimnjaku parnog kotla mora postojati uređaj za hvatanje iskara.

Član 10.

Ukoliko je prostorija za smještaj pozdera (otpadne ljuške) spojena otvorom sa odjelom ložišta, otvor mora biti snabdjeven željeznim vratima, koja će se otvarati samo za vrijeme unošenja pozdera (otpadne ljuške) u odjel ložišta. Ova vrata inače moraju biti uvijek zatvorena.

Zabranjuje se držanje veće količine pozdera (otpadne ljuške) u odjelu ložišta.

Član 11.

Visina radnih prostorija u kojima se vrši mehanička prerada konoplje u kudelju mora iznositi najmanje 5 m.

Rasvjeta radnih prostorija

Član 12.

U radnim prostorijama u kojima se vrši mehanička prerada konoplje, neposredna dnevna svjetlost mora biti osigurana zastaklenim prozorima. Površina prozora mora iznositi najmanje 1/6 površine poda radnih prostorija.

Član 13.

U radnim prostorijama u kojima se vrši mehanička prerada konoplje ili smješta kudelja dozvoljena je kao umjetna rasvjeta isključivo električna rasvjeta.

Provjetravanje

Član 14.

Radne prostorije u kojima se prerađuje konoplja moraju biti snabdjevene umjetnom ventilacijom.

Transmisije

Član 15.

Po mogućnosti treba težiti pojedinačnom pogonu pojedinih strojeva radilica.

Svi pokretni dijelovi transmisija imaju biti potpuno ograđeni, i to punim ogradama do visine od 2 m iznad poda radne prostorije.

Član 16.

Svaki stroj radilica mora imati radnu i praznu remenicu radi nezavisnog puštanja u rad i zaustavljanja svakog pojedinog stroja radilice. Ovo se ne odnosi na strojeve radilice sa pojedinačnim pogonom.

Svi pokretni dijelovi strojeva radilica moraju biti potpuno ograđeni, i to sa punim ogradama.

Lomilice (breheri), trlice (rifleri) i mahalice (švingeri)

Član 17.

Poluga za zaustavljanje lomilice i trlice mora biti tako postavljena da se one mogu zaustaviti kako sa prednjeg (ulaznog) tako i sa stražnjeg (izlaznog) radnog mjesta.

Ispred ulaznih valjaka mora postojati četverokutni željezni ili limom obloženi drveni lijevak dužine 80 cm. Ovaj lijevak na bočnim stranama mora biti tako izrađen, da je ulaganje konoplje moguće jedino sa određenog radnog mjesta ispred lievka.

Član 18.

Da bi se spriječilo namotavanje kudelje izlazni par valjaka mora biti sasvim gladak, a osim toga iza izlaznog para valjaka mora postojati željezna ili limena kosa ravnina, upravljena koso dolje od izlaza, čiji pravac u nastavku prolazi kroz osovinu donjeg valjka.

Radnik na zadnjem (izlaznom) radnom mjestu treba sačekivati i primati samo onu kudelju koja silazi sa kose ravnine. Kosa ravnina mora biti dugačka 15—20 cm a širine koliko i valjak.

Član 19.

Ukoliko su lomilica i trlica spojene neposredno ili preko transporterata te otpada zadnje radno mjesto na lomilici i prednje na trlici, propisi druge stavke čl. 17. i čl. 18. odnose se samo na prednje (ulazno) radno mjesto lomilice i zadnje (izlazno) radno mjesto trlice.

Član 20.

Noževi mahalica (švingera) imaju biti potpuno oklopljeni, ostavljajući samo otvor za uvlačenje kudelje radi čišćenja.

Član 21.

Podvlačenje ispod lomilica, trlica i tresalica (šitlera) radi vadenja pozdera (otpadne ljuške) zabranjeno je. Taj posao se mora obavljati pomoću grablji sa dovoljno dugačkim dršcima.

Član 22.

Zabranjeno je čišćenje strojeva radilica, kao i rasplitanje zamršene ili zahvaćene kudelje na njima, za vrijeme dok su strojevi radilice u pogonu. Čišćenje strojeva radilica dozvoljeno je samo za vrijeme mirovanja pogona.

Odstranjivanje prašine

Član 23.

Svi strojevi radilice za mehaničku preradu konoplje moraju biti snabdjeveni uređajem za izvlačenje i odvođenje prašine.

Prostor ispod lomilica, trlica i tresalica mora biti sa donje strane potpuno zatvoren da bi se spriječilo širenje prašine po radnim prostorijama. Za vadenje pozdera (otpadne ljuške) treba na ovoj ogradi predvidjeti vrata koja će se otvarati samo prilikom vadenja pozdera.

Lomilice, trlice i tresalice moraju biti potpuno oklopljene sa gornje strane i ljevkastrane sa cijelima za odvođenje prašine.

Mahalice moraju biti potpuno oklopljene komorama, koje isto tako moraju biti spojene sa cijevima za izvlačenje i odvođenje prašine.

Član 24.

Zabranjeno je prašinu izvučenu pomoću uređaja za izvlačenje i odvođenje prašine ispuštati u slobodan prostor. Izvučena prašina ima se skupljati u za tu svrhu naročito sagrađenim komorama za skupljanje prašine.

Zaštitna sredstva

Član 25.

Radnici zaposleni na povremenom čišćenju komora za skupljanje prašine kao i komora mahalica moraju za vrijeme tog rada biti snabdjeveni podesnim respiratorima.

Član 26.

Radnice zaposlene na preradi konoplje moraju za vrijeme rada biti snabdjevene zaštitnim kapama ili odgovarajućim rupcima za kosu.

Kupaonice

Član 27.

Za radnike zaposlene pri preradi konoplje moraju se podići kupaonice sa tuševima sa toplom i hladnom vodom.

III. ZAŠTITA OD POŽARA

Član 28.

U kudeljarama mora biti osigurana i organizirana vatrogasna služba prema posebnim postojećim propisima.

Ako u kudeljarama nema vodovoda mora se postaviti dovoljan broj bačava, koje imaju biti stalno napunjene vodom. Uz bačve sa vodom mora biti i dovoljan broj kablova za gašenje požara.

U svim radnim prostorijama gdje se prerađuje konoplja ili smješta kudolja moraju se postaviti aparati za gašenje požara u začetku. Svi radnici poduzeća moraju biti upoznati kako se rukuje sa navedenim aparatima.

IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29.

Higijenski i tehnički uvjeti rada u kudeljarama imaju se u potpunosti prilagoditi i odredbama Općeg pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu, ukoliko ovim pravilnikom nije izričito drukčije određeno.

Član 30.

Već postojeća poduzeća, koja ne ispunjavaju uvjete ovog pravilnika dužna su da se u što kraćem roku postepeno usklade sa svim propisima, i to u pogledu sigurnosti pri radu i higijeni rada najkasnije do radne sezone 1948., a u građevinskom pogledu u skladu sa odredbama čl. 184. Općeg pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu.

Rokove za postepeno ispunjavanje propisa ovog pravilnika u već postojećim poduzećima, određivat će nadležni inspektor rada, vodeći računa o objektivnim, materijalnim i tehničkim mogućnostima.

Član 31.

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u »Službenom listu Federativne Narodne Republike Jugoslavije«.

Br. 7179

Beograd, 14. svibnja 1947.

Ministar rada,
Vicko Krstulović, s. r.

369.

Na temelju člana 15. Zakona o inspekciji rada, a u vezi člana 106. Općeg pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu, propisujem

I Z M J E N E

UPUTSTVA O TVORNIČKIM HIGIJENIČARIMA

Točka 1) mijenja se i glasi:

»U svakom poduzeću u kojem postoji mogućnost pojave profesionalnih i drugih oboljenja u vezi s radom, uprava poduzeća obavezna je postaviti jednu ili više osoba — tvorničkih higijeničara koji će u ime poduzeća biti zaduženi da vode brigu za potpuno i pravilno provođenje svih postojećih propisa kao i drugih mjera za higijensku zaštitu zaposlenih radnika u dotičnom poduzeću.«

Točka 4) stavka 1. mijenja se i glasi:

»Prema sporazumu sa Centralnim odborom Crvenog križa Jugoslavije i Centralnim odborom jedin-stvenih sindikata Jugoslavije osposobljavanje tvorničkih higijeničara vrši Centralni odbor Crvenog križa preko svojih glavnih odbora u pojedinim narodnim republikama.«

Br. 8149

Beograd, 28. svibnja 1947.

Ministar rada,
Vicko Krstulović, s. r.

370.

Na temelju čl. 10. Uredbe o određivanju dobitka rudarskih i industrijskih poduzeća propisujem

U P U T S T V O

ZA OSTVARENJE NADPLANSKOG DOBITKA

Kao nadplanski dobitak ima se smatrati i onaj ukupni dobitak koji rudarska i industrijska poduzeća ostvaruju na proizvodnji izvršenoj preko odobrenog plana proizvodnje:

1) Kao nadplanski dobitak u smislu postojećih propisa:

a) Uredbe o određivanju dobitka rudarskih i industrijskih poduzeća;